

SAOPŠTENJE ZA MEDIJE

Medija monitoring u predizbornom periodu Treći izveštaj (*period monitoringa 15-27. april 2012.*)

Datum objavljivanja 02.05. 2012.

Biro za društvena istraživanja (BIRODI) u saradnji sa Slovačkom organizacijom MEMO 98, sprovodi monitoring medijskog izveštavanja tokom kampanje za izbore na svim nivoima koji će se u Srbiji održati 6. maja 2012. godine. Osnovni cilj projekta je da informiše javnost o ponašanju medija tokom predizborne kampanje i da podstakne diskusiju o kvalitetu medijskog izveštavanja, kao i uloge medija u Srbiji uopšte.

Od 18. marta 2012. godine, tokom sedam nedelja monitoringa, Biro za društvena istraživanja BIRODI (www.birodi.rs) i MEMO 98 (www.birodi.rs) će koristeći zajednički razvijenu metodologiju za kvantitativnu i kvalitativnu analizu, pratiti izveštavanje 15 uzorkom obuhvaćenih medija, među kojima su televizije, štampani i *on line* mediji.

Glavni nalazi

Veliki broj posmatranih medija u praćenju izbora nastavlja sa načinom izveštavanja uočenim i u prethodna dva kruga monitoringa. Iako je uočen trend rasta neutralnih najava priloga u informativnim emisijama, sveukupno izveštavanje i u štampanim i elektronskim medijima je dominantno pozitivno. Mediji svoju ulogu ograničavaju na "prenošenje" promotivnih informacija o učesnicima kampanje. Većina medija, osim dnevnog lista Danas, odustaje od svoje kontrolne uloge, odnosno analitičkog i kritičkog izveštavanja.

Izveštavanje o predizornoj kampanji se intenziviralo u odnosu na prethodni period jer se uz postojeću kampanju za parlamentarne izbore odvija i kampanja za predsedničke izbore. Teme koje su najprisutnije u izveštavanju o predizornoj kampanji se tiču ekonomsko-socijalnih problema, nezaposlenosti, investicija, poljoprivrede. Teme vezane za Evropsku Uniju, korupciju i Kosovo i Metohiju su manje zastupljene. Uprkos povećanom obimu izveštavanja medija, o temama koje su predmet kampanje se izveštava na površan način. Navedeno je posledica činjenice da teme u kampanji političke partije takođe na površan način predstavljaju. Ovaj trend je prisutan i u emisijama debatnog karaktera.

Rezultati monitoringa još jednom, nažalost, kod posmatranih medija potvrđuju obrazac upotrebe niskih novinarskih standarda. Uključujući brojne primere nepotpisanih članaka ili nepoznatih izvora (štampani mediji), istih snimaka u priložima o pojedinim političkim partijama (posebno prilozi URS, SPS, Preokret) na različitim televizijama ili često korišćenje informacija samo iz jednog izvora (najčešće se koriste podaci novinske agencije "Tanjug", kada je reč o televizijama).

Većina medija izveštava o gotovo svim političkim partijama i listama koalicija koje učestvuju na parlamentarnim ili predsedničkim izborima. Međutim, nalazi ukazuju da dva vodeća bloka i dva vodeća političara ("*Izbor za bolji život* - Boris Tadić" i "*Pokrenimo Srbiju* - Tomislav Nikolić") dominiraju u gotovo svim medijima, dok RTS i list Danas građanima obezbeđuju izbalansirano izveštavanje. U isto vreme, "*Izbor za bolji život*" je češće pozitivno predstavljen (i štampani i elektronski mediji), dok je koalicija "*Pokrenimo Srbiju*" povremeno podvrgnuta kritici (Blic).

U trećem posmatranom periodu, mediji nastavljaju da izveštavaju u većem obimu o aktivnostima javnih funkcionera u predizbornoj kampanji. Pri izveštavanju o aktivnostima funkcionera u predizbornoj kampanji, koja je veoma osetljiv period, novinari treba da obrate više pažnje i odgovornosti sa ciljem da osiguraju medijsku nepristrasnost. Nažalost, ustaljeno promotivno izveštavanje o aktivnostima javnih funkcionera dovodi u pitanje relevantnosti takvih vesti za informisanje građana, kao i sveukupnu nezavisnost uređivačke politike u medijima (npr. veoma popularni "talk-show" na Televiziji Prva koji je prikazao u petak 27. aprila ekskluzivno gostovanje predsedničkog kandidata Borisa Tadića).

Republičkoj radio-difuznoj agenciji (RRA), u čijoj je nadležnosti reagovanje na žalbe vezane za poštovanje zakonske regulative vezane za ponašanje medija u predizbornom periodu, je upućeno nekoliko žalbi. RRA je 17. aprila 2012. godine zabranila spot *Lige socijal-demokrata Vojvodine (LSV)* u kome se neki od učesnika na izborima navode kao odgovorni za ranije donete odluke. Na osnovu iskustava iz međunarodne prakse, prihvatanje ofanzivnog, šokantnog ili uznemirujućeg govora može doprineti pluralizmu učesnika u političkog debati i takvi primeri se moraju tolerisati u demokratskim društvima. Ovo se posebno odnosi na predizbornu kampanju i govor koji se "tiče" vladajućih struktura, izabраниh predstavnika i predsedničkih kandidata. Sa druge strane, RRA još uvek nije reagovala na navedeni slučaj gostovanja predsedničkog kandidata Borisa Tadića u "talk-show" emisiji na Televiziji Prva.

RRA je 17.aprila uputila zahtev TV Pink da prekine emitovanje plaćenog spota Lige socijaldemokrata Vojvodine (LSV) u kojoj se navodi da je „Slobodan Milošević oteo NIS, a Koštunica ga prodao Rusima“. Republička radiodifuzna agencija (RRA) je zauzela stav da se ovim spotom vređa čast, dostojanstvo i ugled građana i drugih učesnika u kampanji i preporučila emiterima da iskoriste svoje pravo i ovaj spot ne emituju. LSV je odluku RRA nazvala „cenzurom“.

Imajući u vidu činjenicu da su u dosadašnjem toku predizborne kampanje sve TV stanice emitovale različite spotove koji direktno ili indirektno narušavaju čast, ugled i dostojanstvo građana ili učesnika u kampanji, nisu jasni kriterijumi prema kojima je RRA preporuku pod br.16 primenila samo u slučaju spota LSV.

„Emiter, u skladu sa članom 38 Zakona o javnom informisanju i članom 21 Zakona o radiodifuziji, može da odbije da emituje reklamne poruke ili emisije ako oceni da one podstiču diskriminaciju, mržnju ili nasilje ili vređaju čast, ugled i privatnost građana ili drugih učesnika u kampanji“ (izvod iz Opšteg obavezujućeg uputstva RRA emiterima od 7.marta 2012.)

Na TV „Prva“, u petak 27. aprila u okviru emisije zabavnog karaktera „Veče sa Ivanom Ivanovićem“ je gostovao kandidat Demokratske stranke za predsednika Srbije Boris Tadić, kao jedini gost. Deo emisije sa gostovanjem navedenog predsedničkog kandidata je obeležen kao „Informativno veče sa Ivanom Ivanovićem“, dok je tokom trajanja emisije istaknuto obaveštenje da se radi o predizbornom programu.

Pod tačkom 10.Opšteg obavezujućeg uputstva za emitere RRA je navedeno: „U toku predizborne kampanje, emiteri treba da iz svog programa isključe dokumentarne, igrane i zabavne i slične emisije i filmove u kojima se pojavljuje funkcioner, istaknuti predstavnik podnosioca izborne liste ili kandidat i izbegavaju druge oblike indirektno političke propagande u redovnim emisijama“.

U navedenom slučaju je jasno da je prekršena citirana preporuka RRA, čime je jedan predsednički kandidat favorizovan u odnosu na ostale.